

ДИНАМІКА СУКУПНОГО ПОПИТУ В УКРАЇНІ: СТРУКТУРНІ ДЕФОРМАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

© 2015 ОНИШКО С. В., КАРПЕНКО С. П.

УДК 338.1

Онишко С. В., Карпенко С. П. Динаміка сукупного попиту в Україні: структурні деформації та перспективи їх подолання

Стаття присвячена аналізу динаміки та структури сукупного попиту в Україні. Результати аналізу засвідчили, що в Україні, як і в більшості розвинених країн, у структурі сукупного попиту домінує споживчий попит, однак, на відміну від розвинених країн, в Україні недостатні обсяги і темпи зростання інвестиційного попиту, що негативно позначається на інших компонентах сукупного попиту. У процесі дослідження з'ясовано деформації, властиві: споживчому попиту; інвестиційному попиту; структурі державного споживання; складовій «чистий експорт», та окреслено заходи, спрямовані на подолання цих деформацій. Зокрема, це: стимулювання створення нових робочих місць із високим рівнем оплати праці; сприяння залученню інвестицій у пріоритетні галузі переробної промисловості та сільського господарства; зниження частки державного попиту порівняно з інвестиційним і переважання колективного споживання над індивідуальним; імпортозаміщення та стимулювання експорту високотехнологічної продукції, чого можливо досягти за рахунок збільшення інвестицій у структурну перебудову економіки.

Ключові слова: сукупний попит, споживчий попит, інвестиційний попит, чистий експорт, державне споживання.**Рис.:** 4. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 8.

Онишко Світлана Василівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків, Національний університет державної податкової служби України (вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна)

E-mail: onyshko_sv@ukr.net

Карпенко Світлана Петрівна – аспірантка, Національний університет державної податкової служби України (вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна)

E-mail: lana.karpenko.98@mail.ru

УДК 338.1

UDC 338.1

Онишко С. В., Карпенко С. П. Динамика совокупного спроса в Украине: структурные деформации и перспективы их преодоления

Статья посвящена анализу динамики и структуры совокупного спроса в Украине. Результаты анализа показали, что в Украине, как и в большинстве развитых стран, в структуре совокупного спроса доминирует потребительский спрос, однако, в отличие от развитых стран, в Украине недостаточен объем и рост инвестиционного спроса, что отрицательно влияет на другие компоненты совокупного спроса. В процессе исследования обнаружены деформации, присущие: потребительскому спросу; инвестиционному спросу; структуре государственного потребления; компоненте «чистый экспорт», и обозначены меры, направленные на преодоление данных деформаций. В частности, это: стимулирование создания новых рабочих мест с высоким уровнем оплаты труда; содействие привлечению инвестиций в приоритетные отрасли перерабатывающей промышленности и сельского хозяйства; снижение доли государственного спроса по сравнению с инвестиционным и преобладание коллективного потребления над индивидуальным; импортозамещение и стимулирование экспорта высокотехнологичной продукции, чего можно достичь путем увеличения инвестиций в структурную модернизацию экономики.

Ключевые слова: совокупный спрос, потребительский спрос, спрос на инвестиции, чистый экспорт и государственное потребление.**Рис.:** 4. **Табл.:** 4. **Библ.:** 8.

Онишко Светлана Васильевна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры финансовых рынков, Национальный университет государственной налоговой службы Украины (ул. Карла Маркса, 31, г. Ирпень, Киевская обл., 08201, Украина)

E-mail: onyshko_sv@ukr.net

Карпенко Светлана Петровна – аспирантка, Национальный университет государственной налоговой службы Украины (ул. Карла Маркса, 31, г. Ирпень, Киевская обл., 08201, Украина)

E-mail: lana.karpenko.98@mail.ru**Onyshko S. V., Karpenko S. P. Dynamics of Aggregate Demand in Ukraine: Structural Deformations and Prospects of Overcoming**

The article is aimed at analyzing the dynamics and structure of the aggregate demand in Ukraine. The results of the analysis showed that in Ukraine, as in most developed countries, aggregate demand dominates in the structure of consumer demand, however, unlike developed countries, Ukraine has insufficient volume and growth of investment demand, which causes a negative impact on other components of aggregate demand. During the research the deformations have been revealed, which are inherent in: consumer demand; investment demand; structure of public consumption; the component of «net exports», as well as measures to overcome these deformations have been identified. These measures, in particular, are the following: encouraging the creation of new jobs with higher level of labor remuneration; assistance in attracting investments in priority sectors of the processing industry and agriculture; reduction of the public demand share compared with the investment demand share and dominance of collective consumption over the individual consumption; import substitution and promotion of exports of high-tech products, which can be achieved through increased investments into the structural modernization of the economy.

Key words: aggregate demand, consumer demand, investment demand, net exports and public consumption.**Pic.:** 4. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 8.

Onyshko Svitlana V. – Doctor of Science (Economics), Professor, Professor of the Department of Financial Markets, National University of State Tax Service of Ukraine (vul. Karla Marksa, 31, Irpin, Kyivska obl., 08201, Ukraine)

E-mail: onyshko_sv@ukr.net

Karpenko S. P. – Postgraduate Student, National University of State Tax Service of Ukraine (vul. Karla Marksa, 31, Irpin, Kyivska obl., 08201, Ukraine)

E-mail: lana.karpenko.98@mail.ru

Стимулювання економічного розвитку є однією з тих проблем, яка знаходиться у центрі уваги багатьох дослідників. Вітчизняними фахівцями за роки незалежності розроблено багато рекомендацій, орієнтованих на забезпечення економічного зростання, однак більшість з них не дали очікуваних результатів. На

наш погляд, однією з головних причин провалу багатьох реформ і просто стимулюючих заходів було неврахування комплексного характеру структурних деформацій в економіці України, які, передусім, позначилися на динаміці та структурі сукупного попиту.

Різним аспектам вирішення проблем економічного зростання, стимулювання сукупного попиту, виявлення інституціональних деформацій, які перешкоджають економічному зростанню, присвячені праці Р. Кучукова [1], Т. Паентко [2], І. Ремізової [3], А. Павлюк, Д. Покришки, Я. В. Белінської [4] та ін. Однак проблема забезпечення оптимальної структури та темпів зростання сукупного попиту залишається невирішеною.

Метою статті є оцінка динаміки та структури сукупного попиту в Україні, виявлення деформацій у формуванні сукупного попиту та обґрунтування напрямів їх подолання.

Оцінка динаміки сукупного попиту в Україні є досить складною проблемою. Це пов'язано з тим, що з 2000 до 2008 рр. українська економіка демонструвала тенденції до зростання, у 2009 р. настав період рецесії, який поглибився у 2013 р. внаслідок політичної кризи, а у 2014 р. – внаслідок військових дій. Усе це позначилось як на динаміці, так і на структурі сукупного попиту. Складність дослідження сукупного попиту обумовлена також тим, що подібні тенденції розвитку можуть мати неоднакові наслідки для різних країн.

Відповідно до світової статистики у розвинених країнах приватне споживання є домінуючою складовою сукупного попиту, однак при цьому підтримується досить висока частка інвестицій (табл. 1).

Як видно з даних, представлених в табл. 1, частка приватного споживання у розвинених країнах складає у середньому 60%, в Україні частка приватного споживання за 2007 – 2013 рр. зросла і у 2013 р. становила 73,1%. Такий показник є надто високим для економіки, яка має високу інвестиційну емність та свідчить про низькі темпи економічного розвитку.

Найвища частка державного споживання спостерігається у країнах ЄС-27 та Чехії (у середньому 20%), у Румунії, Болгарії, США частка державного споживання коливається на рівні 15%. В Україні частка державного споживання протягом досліджуваного періоду зросла з 17,9%

до 18,7%. Такі тенденції не можна оцінювати однозначно. Зростання державного споживання можна вважати позитивною тенденцією за одночасного зростання інвестицій, однак в Україні частка інвестицій у ВВП знижується.

Найвищою частка чистого експорту в Чехії, зростає частка чистого експорту у ВВП в ЄС-27. У Румунії та США цей показник протягом досліджуваного періоду має від'ємне значення. В Україні частка чистого експорту має від'ємне значення, яке має тенденцію до зростання. Для України така тенденція є негативною, оскільки відбувається одночасне зростання частки приватного споживання (тобто відбувається стимулювання економіки країн, які експортують товари в Україну) та зменшення частки інвестицій.

Варто підкреслити той факт, що світова фінансова криза змінила структуру кінцевого використання майже у всіх країнах світу. Через жорсткі умови запозичень на світових фінансових ринках, а також обмежені бюджетні можливості фінансування великих інвестиційних проектів відбувалось суттєве скорочення інвестиційного попиту, що у структурі ВВП призвело до збільшення таких компонент, як державне та приватне споживання [3]. У країнах, яким довелося здійснювати модернізацію, структурну перебудову своєї економіки, щоб зробити її конкурентоспроможною, протягом тривалих періодів спостерігався високий рівень нагромадження основного капіталу: в повоєнній Європі до 1970-х років норма нагромадження складала не менше 25 відсотків; у Японії – 30 відсотків; у період індустріалізації СРСР – 33 – 35 відсотків [1].

У багатьох країнах, які характеризуються зростаючими темпами розвитку, спостерігається зростання частки валового нагромадження (рис. 1).

Як видно з рис. 1, у 2013 р. найбільша частка валового нагромадження була в Монголії та Китаї, економіки цих країн належать до тих, які розвиваються швидкими темпами. Також висока частка валового нагромадження спостерігається в Білорусі (переважно у сфері важкого

Таблиця 1

Структура ВВП за категоріями кінцевого використання у країнах світу за 2007 – 2013 рр., % ВВП

Показник	Рік	ЄС-27	Україна	Чехія	Румунія	Болгарія	США
Приватне споживання	2013	58	73,1	51,2	64,4	64,3	70,2
	2011	58	67,5	50,8	64,0	62,8	71,2
	2007	57	59,6	47,7	66,9	69	69,7
Державне споживання	2013	21,5	18,7	20,2	14,8	15,9	16,1
	2011	21,7	18,6	20,6	14,4	15,5	15,8
	2007	20,3	17,9	19,8	16,7	16	17,1
Інвестиції	2013	19,1	16,4	24,1	26,9	19	16,5
	2011	19,2	22,0	24,6	28,8	23,1	15,5
	2007	22,2	28,2	29,8	31	34,1	19,6
Чистий експорт	2013	1,4	-8,2	4,5	-6,1	0,8	-2,8
	2011	1,2	-5,5	4,0	-5,1	0,7	-3,8
	2007	0,6	-5,7	2,7	-13,9	-19,7	-5,1

Джерело: розраховано автором за даними [3, 5, 6].

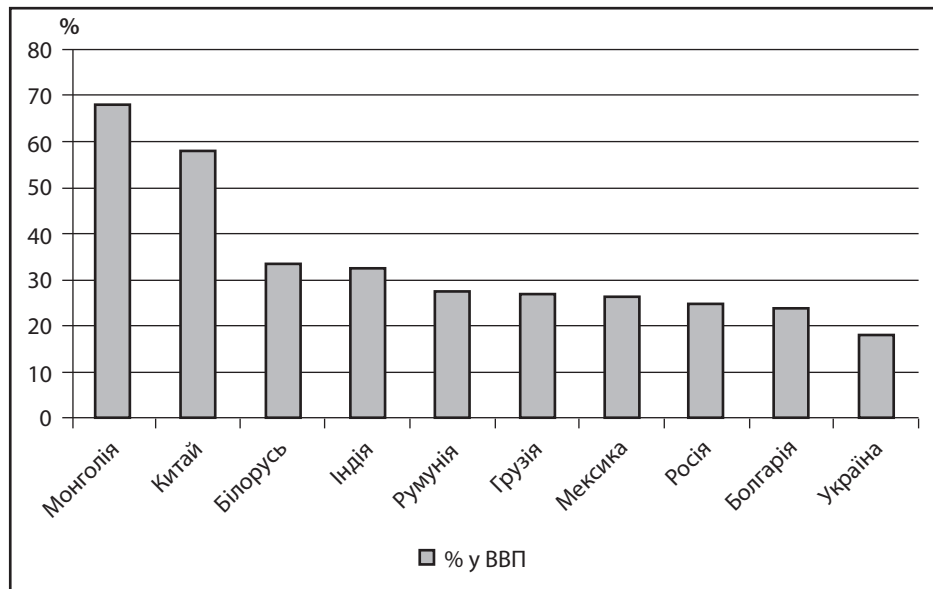

Рис. 1. Питома вага валового нагромадження у ВВП у 2013 р., %

Джерело: побудовано автором за даними [7].

машинобудування), Індії (у сфері високотехнологічних інновацій). Вищою частка інвестицій у ВВП, порівняно з Україною, є в Румунії, Грузії, Мексиці, Росії, Болгарії. Низька частка інвестицій в Україні, порівняно з іншими країнами, не сприяє її економічному зростанню. Слід відмітити, що частка валового нагромадження в Україні є меншою, ніж у Росії та Білорусі, що також свідчить не на користь України.

Динаміка складових сукупного попиту в Україні відображена в табл. 2.

Як видно з табл. 2, кінцеві споживчі витрати домашніх господарств стрімко зростали до 2008 р., у 2009 р. намітився спад у темпах зростання, що обумовлено зменшенням купівельної спроможності та згортанням експансивної політики банківської системи у сфері споживчого кредитування. Зростання споживчих витрат у 2006 – 2008 рр. обумовлене збільшенням реальних доходів населення (зростання яких випереджало темпи зростання продуктивності праці), а також зростанням обсягів споживчого кредитування та його доступності.

Таблиця 2

Динаміка складових сукупного попиту в Україні у 2006 – 2014 рр., індекси-дефлятори, % до попереднього року

Показник	Рік							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Кінцеві споживчі витрати, у т. ч.:	112,1	116,2	124,1	115,4	111,1	109,6	103,9	102,1
домашніх господарств	109,5	113,8	122,7	116,5	110,1	109,1	102,1	101,1
некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства	119,2	118,3	120,6	120,5	110,1	115,0	113,9	112,8
сектора загального державного управління, у т. ч.:	121,4	125,3	129,8	111,6	114,8	111,3	111,1	111,1
індивідуальні споживчі витрати	120,6	126,1	130,0	115,4	117,3	111,6	111,5	111,6
колективні споживчі витрати	122,8	123,9	129,6	105,1	110,4	110,7	110,1	110,0
Валове нагромадження, у т. ч.:	113,8	120,0	128,0	136,8	112,8	115,0	110,6	102,1
валове нагромадження основного капіталу	113,8	119,7	127,6	134,3	112,6	115,1	110,7	102,1
зміна запасів матеріальних оборотних коштів	109,5	138,9	135,7	108,4	123,8	114,4	93,3	93,3
придбання за виключенням вибуття цінностей	112,2	108,0	122,3	132,0	110,6	116,3	112,7	99,6
Експорт товарів та послуг	118,7	123,4	130,7	121,6	125,2	124,2	109,7	101,2
Імпорт товарів та послуг	112,9	111,1	122,2	137,9	119,0	115,3	103,8	103,5

Джерело: [6].

Така зміна в розподілі доходів на користь населення у докризовий період спричинила подвійний ефект: по-перше, обумовила потужне збільшення сукупного попиту, по-друге, негативно позначилася на нагромадженні ресурсів для майбутнього економічного розвитку [4, с. 7]. В Україні склалася ситуація, коли зростання споживчих витрат домогосподарств значного позитивного впливу на економічне зростання не має. Це пояснюється розривом між попитом на товари та обсягами виробництва таких товарів. Оскільки виробничі потужності не здатні забезпечити ринок конкурентоспроможною продукцією, то відбувається поступове витіснення вітчизняного виробника з ринку.

Протягом 2009 – 2011 р. зростання питомої ваги споживчих витрат відбувалося переважно за рахунок скорочення нагромадження капіталу. Так, кілька років поспіль у структурі ВВП відбувалося збільшення питомої ваги оплати праці найманих працівників. Це істотно зменшувало таку складову, як валовий прибуток та змішаний дохід, за рахунок якої суб'єкти господарювання здійснюють інвестиційні вкладення [3].

Динаміку показників формування споживчого попиту відображено в табл. 3. Як видно з даних, представлених у табл. 3, в основі споживчого попиту – витрати на придбання продуктів харчування та безалкогольних напоїв, їх частка протягом досліджуваного періоду переважає 50%. Виключення становить 2008 р., у якому відбулося зростання неспоживчих сукупних витрат. Детальний аналіз структури споживчих витрат засвідчив, що більшість складових мають стабільну тенденцію, за виключенням витрат на охорону здоров'я (вони збільшуються) та освіти (зменшуються).

Така структура споживчого попиту свідчить про низький рівень доходів більшої частини населення, що є стримуючим чинником розвитку економіки. Формується замкнене коло: з одного боку, для стимулювання розвитку економіки необхідно стимулювати споживчий попит, а з іншого – такі стимулюючі заходи не дадуть позитивних результатів, доки населення не буде отримувати стабільно високі доходи, передусім у вигляді заробітної плати. Виходячи з цього, головні зусилля держави мають бути спрямовані на створення нових робочих місць із високим рівнем оплати праці. Для цього необхідно змінити співвідношення між державним споживанням і валовим нагромадженням (інве-

стиціями) на користь останніх. Таким чином, динаміка споживчого попиту в Україні характеризується такими деформаціями:

1. Домінуюча питома вага у структурі сукупного попиту з тенденцією до зростання.
2. Переважання у структурі споживчого попиту витрат на продукти харчування та безалкогольні напої.
3. Зростання частки витрат на оплату комунальних послуг, переважно за рахунок зростання тарифів.
4. Висока залежність задоволення споживчого попиту від імпорту.

Варто відмітити, що державне споживання протягом досліджуваного періоду мало вищі темпи зростання, а спад, який намітився у 2009 р., також відбувався повільнішими темпами. Позитивно можна охарактеризувати тенденцію з валовим нагромадженням – темпи його зростання перевищують темпи зростання споживчого попиту домогосподарств, однак є меншими за темпи зростання споживчого попиту державного управління. Слід зазначити, що саме недостатні темпи зростання інвестиційного попиту не дають змоги забезпечити необхідні темпи імпортозаміщення на вітчизняному ринку [2]. Крім того, деформованою є структура інвестицій, оскільки до 2008 р. їх значна частина направлялась у фінансовий сектор економіки та сферу операцій з нерухомістю. З 2010 р. обсяги інвестицій у промисловість почали зростати, однак темпи зростання досить повільні (табл. 4).

Як видно з табл. 4, тенденції інвестування у сфері промисловості протягом досліджуваного періоду є суперечливими. Негативно можна оцінити домінування темпів зростання інвестицій у добувну промисловість порівняно з інвестиціями у переробну промисловість (за виключенням 2013 р.). Така структура інвестицій не сприяє зростанню обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції з високою часткою доданої вартості, яка здатна не тільки конкурувати на зовнішніх ринках, але і сприяти заміщенню імпорту на внутрішньому ринку. Обсяги інвестицій у сільське господарство зростають, однак темпи зростання є недостатніми для забезпечення його динамічного розвитку.

Характерною ознакою відтворювального процесу у 2010 – 2011 рр. залишається дуже низький рівень валового нагромадження основного капіталу, що відповідає стану початку періоду економічного зростання мину-

Таблиця 3

Показники формування споживчого попиту в Україні у 2006 – 2013 рр., %

Показник	Рік							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Споживчі сукупні витрати	90,5	90,0	86,2	87,8	90,0	90,2	90,9	90,3
продукти харчування та безалкогольні напої	53,2	51,4	48,9	50,0	51,6	51,3	50,2	50,1
непродовольчі товари та послуги	34,7	36,0	35,1	34,6	35,1	35,5	37,2	36,7
Неспоживчі сукупні витрати	9,5	10,0	13,8	12,2	10,0	9,8	9,1	9,7
Довідково: оплата житла, комунальних продуктів та послуг	7,1	8,5	6,6	7,7	7,6	8,0	8,3	8,0

Джерело: [6].

Динаміка структури інвестицій в економіці України у 2010 – 2013 рр., %

Показник	Рік			
	2010	2011	2012	2013
Сільське, лісове та рибне господарство	6,12	6,56	6,61	7,12
Промисловість	30,00	34,30	35,23	39,44
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	8,32	9,33	10,74	8,54
Переробна промисловість	16,17	16,44	14,65	17,27
Будівництво	17,34	13,41	15,29	17,30
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	9,98	9,38	8,44	8,36
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	10,36	9,99	11,17	7,03
Інформація та телекомунікації	4,58	3,75	3,47	3,71
Фінансова та страхова діяльність	3,11	2,32	2,51	2,50
Операції з нерухомим майном	5,43	5,87	4,35	5,24
Професійна, наукова та технічна діяльність	2,99	4,40	3,15	1,43
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,68	1,59	1,79	1,61
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	4,40	4,73	4,32	3,07
Освіта	1,02	0,86	0,51	0,39
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1,21	0,93	1,06	0,81

Джерело: розраховано автором за даними [6].

лого десятиліття та суттєво поступається докризовим показникам (у 2008 р. – 26,4 відсотка) й не відповідає потребам забезпечення розширеного економічного відтворення. Норма нагромадження на рівні 18,8 відсотка у 2011 р. вочевидь є недостатньою для здійснення модернізації економіки України [3]. Слід зазначити, що протягом 2012 – 2013 рр. обсяги валового нагромадження радикально не змінилися (рис. 2), а за підсумками 2014 – 2015 рр. ситуація тільки погіршиться.

Що стосується іноземних інвестицій, то недостатніми є їх обсяги та неприйнятною, з точки зору забезпе-

чення економічного зростання, структура, оскільки, за даними Української асоціації інвестиційного бізнесу [7], більша частина таких інвестицій є короткотерміновими та направляється у фінансовий сектор економіки.

Таким чином, інвестиційний попит як складова сукупного попиту обумовлює формування таких деформацій:

1. Низькі темпи валового нагромадження, які не задовольняють інвестиційну ємність економіки України.
2. Деформації у структурі інвестицій, у результаті чого формується дефіцит інвестиційних ресурсів у сільському господарстві та переробній промисловості.

Рис. 2. Динаміка валового нагромадження в Україні у 2006 – 2013 рр., % у ВВП

Джерело: побудовано автором за даними [6].

3. Короткотермінові очікування іноземних інвесторів, які направляють інвестиції переважно у фінансовий сектор і сектор операцій з нерухомістю.

Подолання зазначених деформацій може бути забезпечене за рахунок стимулювання зміни структури інвестицій, залучення їх у пріоритетні галузі переробної промисловості та сільського господарства.

Протягом досліджуваного періоду значний обсяг наявних доходів концентрується у секторі державного управління, його частка сягає 20%. Темпи зростання індивідуальних і колективних споживчих витрат є практично однаковими (рис. 3).

Однак частка індивідуальних витрат у ВВП майже удвічі перевищує частку колективних споживчих витрат (рис. 4).

Як видно з графіків, представлених на рис. 4, частка індивідуальних споживчих витрат стабільно перевищує частку колективних, і протягом останніх років різниця між ними зростає. Це обумовлено, передусім, збільшенням бюджетних видатків на придбання товарів та послуг для надання домашнім господарствам безкоштовно або за пільговими цінами і надання індивідуальних послуг бюджетних установ у галузі освіти, охорони здоров'я, культури та соціального забезпечення. При цьому відбулося зменшення обсягів видатків на фінансування громадського порядку, охорони навколишнього середовища, національної безпеки та оборони (у 2014 р. збільшено), які за своєю природою формують обсяги колективного споживання.

Таким чином, у структурі державного споживання можна виділити такі деформації:

Рис. 3. Динаміка колективних та індивідуальних споживчих витрат в Україні у 2006 – 2013 рр., % до попереднього року
Джерело: побудовано автором за даними [6].

Рис. 4. Частка колективних та індивідуальних споживчих витрат у ВВП в Україні у 2006 – 2013 рр., %
Джерело: побудовано автором за даними [6].

1. Висока частка державного попиту, порівняно з інвестиційним, у структурі сукупного попиту, що негативно позначається на темпах економічного розвитку.

2. Переважання індивідуального споживання над колективним, що знижує ефективність бюджетних видатків за рахунок зростання корупційного ризику та не-ефективного використання бюджетних коштів.

Що стосується формування зовнішнього попиту, то протягом досліджуваного періоду очікування щодо його позитивного впливу на сукупний попит не виправдалися. Такі очікування ґрунтувалися, передусім, на фактах присвоєння Україні статусу країни з ринковою економікою (2005 р.) і приєднання до СОТ (2008 р.). Зміни в умовах торгівлі для української економіки були позитивними щороку протягом періоду між 2002 і 2008 рр., і їх поліпшення складало в середньому 6% на рік [8]. Однак протягом досліджуваного періоду значних структурних змін в економіці України не відбулося, тому обсяги імпорту все ще перевищують обсяги експорту. При цьому якщо основу експорту складають сировинні продукти, то в основі імпорту – високотехнологічна продукція. Події 2013 – 2014 рр. ще більше погіршили ситуацію з експортом, його обсяги неухильно скорочуються, погіршуючи ситуацію із сальдо торговельного та платіжного балансу. Стрімкого зростання від’ємного сальдо не спостерігається завдяки скороченню обсягів імпорту як за рахунок зменшення імпорту енергоносіїв, так і за рахунок зменшення споживчого попиту всередині країни.

Таким чином, щодо структурної компоненти сукупного попиту «чистий експорт» можна виділити такі деформації:

1. Від’ємне значення показника чистого імпорту.
2. Переважання у структурі експорту сировини, а у структурі імпорту – високотехнологічної продукції.
3. Орієнтація експортерів на цінову конкуренцію, а не на технологічну.

Подолання зазначених деформацій можливе за рахунок імпортозаміщення та стимулювання експорту високотехнологічної продукції, чого можливо досягти завдяки збільшенню інвестицій у структурну перебудову економіки.

ВИСНОВКИ

Отже, однією з головних проблем для України є деформована структура сукупного попиту, з переважанням споживчого попиту та недостатніми обсягами інвестиційного попиту, а також від’ємним значенням чистого експорту. Деформації у структурі споживчого попиту обумовлені, передусім, низькими доходами населення, що свідчить про необхідність проведення політики зростання зайнятості та збільшення доходів населення за рахунок високої оплати праці. Цей аспект подолання проблем у структурі сукупного попиту пов’язаний з двома іншими – збільшення інвестиційного попиту та чистого експорту. Збільшення частки зазначених компонент сукупного попиту потребує збільшення інвестиційних вкладень в економіку, у т. ч. за рахунок

скорочення державного споживання. Це дасть можливість створити основу для структурної модернізації економіки та випуску конкурентоспроможної продукції, яка заміщуватиме імпорт на внутрішньому ринку та буде конкурентоспроможною на зовнішньому ринку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Кучуков Р.** Государственный сектор как локомотив модернизации / Р. Кучуков // Экономист. – 2010. – № 9. – С. 6.
2. **Паєнтко Т. В.** Інституціоналізація фіскального регулювання фінансових потоків : монографія / Т. В. Паєнтко. – К. : ДКС-Центр, 2013. – 294 с.
3. **Ремізова І. А.** Аналіз структури сукупного попиту України та його основних детермінант / І. Ремізова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2076>
4. **Павлюк А. П.** Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки України / А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська. – К. : НІСД, 2012. – 104 с.
5. Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>
6. Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>
7. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uaib.com.ua>
8. Стратегічний вибір щодо прискорення та підтримки зростання в Україні. Меморандум з економічного розвитку. Документ Світового банку. Звіт № 55895 – UA, 31 серпня 2010 р. – 120 с.

REFERENCES

- Kuchukov, R. "Gosudarstvennyy sektor kak lokomotiv modernizatsii" [The public sector as an engine of modernization]. *Economist*, no. 9 (2010): 6.
- Mizhnarodnyi valiutnyi fond. <http://www.imf.org>
- Pavliuk, A. P., Pokryshka, D. S., and Belinska, Ya. V. *Strukturalni peretvorennia v Ukraini: peredumovy modernizatsii ekonomiky Ukrainy* [Structural transformations in Ukraine: Ukraine preconditions of economic modernization]. Kyiv: NISD, 2012.
- Paientko, T. V. *Instytutsionalizatsiia fiskalnoho rehuliuвання finansovykh potokiv* [The institutionalization of fiscal regulation of financial flows]. Kyiv: DKS Tsent, 2013.
- Remizova, I. A. "Analiz struktury sukupnogo popytu Ukrainy ta ioho osnovnykh determinant" [Analysis of the structure of aggregate demand Ukraine and its main determinants]. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2076>
- "Stratehichniy vybir shchodo pryskorennia ta pidtrymky zrostannia v Ukraini. Memorandum z ekonomichnoho rozvytku" [Strategic Choices to Accelerate and Sustain Growth in Ukraine. Economic Memorandum]. *Dokument Svitovoho banku. Zvit № 55895 – UA*, 2010.
- Ukrainska asotsiatsiia investytsiinoho biznesu. <http://www.uaib.com.ua>
- Yevrostat. <http://ec.europa.eu/eurostat>